

dr hab. n. med. Łukasz Dziki
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Łódź, dn. 18.05.2019 roku.

OCENA

rozprawy na stopień doktora nauk medycznych pt. **"Leczenie „ostrego brzucha” w wieku podeszłym: czy postępowanie chirurgiczne jest zawsze wskazane?"** przedstawionej przez **lek. med. Natalię Dowgiałło-Wnukowicz**, wykonanej pod kierunkiem dr hab. n. med. Macieja Michalika.

W 2015 roku doktorantka ukończyła Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie na Wydziale Nauk Medycznych, na kierunku lekarskim. W 2015r. rozpoczęła staż w Miejskim Szpitalu Zespolonym w Olsztynie, gdzie pracuje do dnia dzisiejszego. Od 2016r rozpoczęła specjalizację z chirurgii ogólnej w Klinice Chirurgii Ogólnej, Małoinwazyjnej i Wieku Podeszłego pod kierunkiem dr hab. med. Macieja Michalika. W latach 2015-2018 pracowała jako asystent w Katedrze Anatomii. Od maja 2018 roku po dzień dzisiejszy pełni funkcję Asystenta w Klinice Chirurgii Ogólnej, Małoinwazyjnej i Wieku Podeszłego. W trakcie specjalizacji doktorantka była uczestnikiem wielu kursów doszkalających, również zagranicą. Natalia Dowgiałło-Wnukiewicz jest członkiem 3 towarzystw naukowych:

- Towarzystwo Chirurgów Polskich
- International Federation for the Surgery of Obesity and Metabolic Disorders
- European Association of Endoscopic Surgery

W Polsce, zamieszkałej przez ponad 38 milionów osób, aż 22% stanowią ludzie po 60 roku życia. Niestety świadczy to o fakcie starzenia się naszej populacji. Według danych statystycznych, w 2050r., ludzie po 60 r.ż. mają stanowić aż 40% całego społeczeństwa. Obecnie średnia długość życia wzrosła. W 1907 roku definicję wieku starczego stanowiły osoby powyżej 50 roku życia, a wykonywanie operacji w tej grupie wiekowej było niewskazane. W obecnych czasach podejście chirurgów się

zmieniło, i nawet duże operacje wykonywane są z powodzeniem u osób w wieku powyżej 80 lat. Objawy kliniczne chorób u osób starszych mogą być subtelne lub bardzo mało zaznaczone, co może prowadzić do opóźnienia w rozpoznaniu choroby. Starsi chorzy gorzej znoszą powikłane zabiegi z powodu braku wystarczającej rezerwy systemowej narządów. Obecnie wyniki planowych operacji w tej grupie są dość dobre, jednakże operacje w trybie ostro-dyżurowym są zabiegami często powikłanymi. Pomimo tego, zwykle lepiej jest zoperować takiego chorego niż leczyć zachowawczo, bojąc się ewentualnych powikłań. Pamiętając o zasadach dobrej chirurgii i dbałości o szczegóły jesteśmy w stanie zmniejszyć ilość powikłań w tej grupie chorych. Ilość zabiegów operacyjnych przeprowadzanych u starszych osób wciąż rośnie. Powikłania u tej grupy chorych stanowią duży problem kliniczny. Minimalizacja powikłań wymaga znajomości fizjologii osób w podeszłym wieku, diagnostyki i odpowiedniego podejścia w okresie okołoperacyjnym. Ten ważny z praktycznego punktu widzenia problem stał się podstawą badań stanowiących temat rozprawy doktorskiej, której tytuł brzmi:

Leczenie „ostrego brzucha” w wieku podeszłym: czy postępowanie chirurgiczne jest zawsze wskazane?

Publikacje załączone w skład rozprawy doktorskiej to 3 artykuły.

1. Michalik M, **Dowgiałło-Wnukiewicz N**, Zacharz K, Lech P. Surgery of the elderly in emergency room mode. Is there a place for laparoscopy? VideosurgeryMiniinv 2017; 12 (2): 115–19. [IF 0,852; MNiSW 15]
2. **Dowgiałło-Wnukiewicz N**, Kozera P, Lech P, Rymkiewicz P, Michalik M. Emergency surgery in older patients. VideosurgeryMiniinv 2018. Article Accepted 13.07.2018. [IF 0,852; MNiSW 15]
3. **Dowgiałło-Wnukiewicz N**, Kozera P, Wójcik W, Lech P, Rymkiewicz P, Michalik M. Surgical treatment of acute appendicitis in older patients. Pol. Przegl. Chir. 2019; 91 (2): 12-15. [MNiSW 15]

W pierwszej publikacji doktorantka analizowała możliwość wyodrębnienia wskazań i przeciwwskazań do leczenia chirurgicznego osób starszych. Badania zostały przeprowadzone u chorych leczonych w Klinice, gdzie pracuje doktorantka. Analizie poddana została również kwestia leczenia metodą laparoskopową u tych chorych. Wyniki pracy wykazały, iż operacje wykonywane u starszych powinny się odbywać wielo-zespołowo, w wyspecjalizowanych ośrodkach geriatrycznych, z zastosowaniem techniki laparoskopowej, kiedy tylko jest to możliwe. Poza tym pacjenci w wieku podeszłym powinni być traktowani jako osobna grupa chorych wymagająca odpowiedniego podejścia przez lekarzy różnych specjalizacji.

W kolejnej pracy autorka analizowała kwestię wieku chorych, chorób współistniejących w stosunku do wyników operacji przeprowadzonych w trybie ostrodyżurowym. Do pracy włączono 161 osób, które podzielono na 3 grupy wiekowe. Praca wykazała, że u osób w grupie 80+ śmiertelność była wyższa w porównaniu z innymi grupami wiekowymi. Jednocześnie autorka stwierdziła konieczność szerokiego spojrzenia na chorego przed kwalifikacją do zabiegu, gdyż wiek chorego ma wpływ na wyniki leczenia operacyjnego – im chory starszy, tym większe ryzyko zgonu okołoperacyjnego.

W trzeciej pracy autorka badała wyniki pooperacyjne u chorych w podeszłym wieku, poddanych zabiegowi wycięcia wyrostka robaczkowego w trybie ostrodyżurowym. Do badania włączono 355 chorych operowanych w latach 2014-2017. Chorych podzielono na 3 grupy wiekowe, oraz wyróżniono 3 grupy wg rodzaju zapalenia wyrostka robaczkowego (prosty, ropowiczy i zgorzelinowy). Zabieg laparoskopowy możliwy był u 96% chorych w młodszej grupie wiekowej w porównaniu do 67% u osób w wieku podeszłym. Chorzy starsi prezentowali wyższy poziom CRP i leukocytozy, oraz wykazano dłuższą hospitalizację w porównaniu do młodszej grupy. Autorka również wykazała korelację między wysokim poziomem CRP a częstością rozpoznania zgorzelinowego zapalenia wyrostka robaczkowego.

We wszystkich pracach we wstępie Autorka dokładnie przedstawiła problem leczenia chorych w starszym wieku, podając precyzyjne dane epidemiologiczne oraz

przedstawiając zmiany fizjologiczne u chorych w starszym wieku, które mogą przyczynić się do innego przebiegu chorób jak również mogą wpływać na częstość występowania powikłań i ewentualnie wyższej śmiertelności. W tych częściach prac doktorantka dała dowód dokładnej znajomości tej problematyki oraz dużej wiedzy medycznej.

Metodyka zastosowana do oceny wyników badań została odpowiednio dobrana. Wyniki, które doktorantka uzyskała przedstawiłem powyżej.

W dyskusjach na temat uzyskanych wyników w artykułach Pani Natalia Dowgiałło-Wnukiewicz po raz kolejny udowadnia, że jest świetnym klinicystą i naukowcem i potrafi bardzo dokładnie i krytycznie analizować swoje wyniki z danymi z piśmiennictwa. Jest to bardzo naukowa analiza, obejmująca ocenę ryzyka operacji chorych w wieku podeszłym z ostrymi schorzeniami jamy brzusznej. Ta część rozprawy doktorskiej jeszcze raz potwierdza znakomite przygotowanie Doktorantki i jej rozległą ugruntowaną wiedzę z zakresu zagadnień klinicznych, epidemiologicznych i fizjologii stanowiących temat rozprawy doktorskiej. Wyniki uzyskane w pracy są ważnym wkładem w rozwój chirurgii, dotyczącej działań na rzecz zmniejszenia powikłań i śmiertelności związanych z zabiegiem operacyjnym u osób w wieku podeszłym operowanych z powodu ostrych schorzeń jamy brzusznej.

Rozprawa zakończona jest wnioskami, które znajdują uzasadnienie w wynikach i treści prac.

Podsumowując uważam, że rozprawa doktorska Pani Natalii Dowgiałło-Wnukiewicz jest jej samodzielnym dorobkiem naukowym i że odpowiada wszystkim kryteriom dysertacji na stopień doktora nauk medycznych. Pozwala mi to przedstawić Wysokiej Radzie Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie wniosek o przyjęcie powyższej rozprawy i dopuszczenie jej Autorki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. n. med. Łukasz Dzik